

Ministarstvo znanosti i obrazovanja
Agencija za odgoj i obrazovanje
Hrvatsko društvo klasičnih filologa
Institut Latina & Graeca

ZAPORKA NATJECATELJA:

--	--	--	--	--	--

DRŽAVNO NATJECANJE IZ LATINSKOG I GRČKOG JEZIKA
u kategoriji
LATINSKI JEZIK
za
GIMNAZIJE

Ostvareni i maksimalni broj bodova:

I. Prijevod:

	18
--	----

II. Razumijevanje:

	7
--	---

III. Gramatika:

	15
--	----

IV. Civilizacija

	10
--	----

Ukupan broj bodova:

	50
--	----

Članovi Državnog povjerenstva:

1. _____
2. _____
3. _____

I. gimnazija, Split
5. svibnja 2022.

I. PRIJEVOD

Prevedi tekst (i dodane riječi u zagradama) uz pomoć rječnika i komentara!

Gaius Iulius Caesar: Commentarii de bello civili, II

U ratu s Pompejem, svojim rivalom, Gaj Julije Cezar vodi bitke oko čitavog Sredozemlja. Osobno produživši s trupama u Hispaniju, ostavlja svoga zapovjednika Gaja Trebonija da dovrši opsadu Masilije koja je trajala mjesecima. Branitelji pod bedemima ugledaju jezivu opsadnu spravu...

Quo malo perterriti subito oppidani saxa, quam¹ maxima possunt, vectibus promovent, praecipitataque² muro³ in musculum⁴ devolvunt. Ictum firmitas materiae sustinet, et quidquid⁵ incidit, fastigio⁶ musculi elabitur⁷. Id ubi⁸ vident, mutant consilium⁹; cupas taeda ac pice¹⁰ refertas incendunt easque de muro in musculum devolvunt...(sed) non datur libera muri defendendi¹¹ facultas¹². (Defensores¹³ dixerant) captam suam urbem (esse) (se) videre, opera perfecta (esse)¹⁴, turrim subrutam (esse); itaque (se) ab defensione desistere.

KOMENTAR

¹ **quam** – quam + superlativ (lat) = što + komparativ (hrv)

² **praecipitataque** – odnosi se na **saxa**

³ **muro** – prevedi kao ablativ odvajanja

⁴ **musculum** – musculus, -i, m. – krov opsadne sprave

⁵ **quidquid** – v. quisquis, quidquid

⁶ **fastigio** – v. fastigium, -ii, n. – kosina

⁷ **elabitur** – v. elabor 3. elapsus sum – otkotrljati se

⁸ **ubi** = kad

⁹ **consilium** – v. consilium, -ii, n. – naum

¹⁰ **pice** – od pix, -cis, f. – smola

¹¹ **defendendi** – v. defendo 3. -ndi, -nsum – braniti, obraniti

¹² **facultas** – v. facultas, -atis, f. – mogućnost, zgoda

¹³ **Defensores** – v. defensor, -is, m. – branitelj

¹⁴ **perfecta (esse)** – v. perficio 3. perfeci, perfectum – dovršiti

maks. 18

Prijevod napiši na predviđene crte, čitko i pisanim slovima!

[illegible]

II. RAZUMIJEVANJE TEKSTA

Ovaj dio teksta ne trebaš prevoditi, nego ga pokušaj razumjeti i odgovoriti na postavljena pitanja u ovom dijelu testa! *Evo što je bio epilog opsade Masilije:*

Quibus rebus commoti legati milites ex opere deducunt, oppugnatione desistunt; operibus custodias relinquant...adventus Caesaris expectatur. Nullum ex muro, nullum a nostris mittitur telum...Caesar enim per litteras Trebonio magnopere mandaverat, ne per vim oppidum expugnari pateretur, ne gravius permoti milites...omnes puberes interficerent;

1. Što su legati najprije učinili s vojnicima?

- a) Vratili su ih na započete radnje.
- b) Odveli su ih sa započetih radnji.
- c) Poslali su ih na zidine.

	maks. 1
--	---------

2. Što se nadalje dogodilo sa opsadom Masilije?

- a) Pojačana je opsada Masilije.
- b) Ponovno je započela opsada Masilije.
- c) Prekinuta je opsada Masilije.

	maks. 1
--	---------

3. Što se očekivalo u danoj situaciji?

- a) Dolazak Cezara
- b) Odlazak Cezara
- c) Povratak Trebonija

	maks. 1
--	---------

4. Što su učinili Cezarovi (Trebonijevi) vojnici i branitelji Masilije?

- a) Branitelji su napadače ponovno gađali sa zidina, a napadači nisu uzvratili.
- b) Pojačali su međusobnu borbu.
- c) Svi su prestali gađati jedni druge.

	maks. 1
--	---------

5. Kako je do Trebonija stigla Cezarova naredba?

- a) Izgovorio ju je glasnik.
- b) Izgovorio ju je Cezar na licu mjesta.
- c) Trebonije je dobio poštu.

	maks. 1
--	---------

6. Što je Cezar naredio Treboniju?

- a) Naredio je da napusti bojište.
b) Naredio je da ne dopusti osvajanje grada silom.
c) Naredio je da silom zauzme grad.

	maks. 1
--	---------

7. Što je Cezar htio postići naredbom Treboniju?

- a) Htio je da vojska ne poubija odrasle muškarce.
b) Htio je da vojska poubija odrasle muškarce.
c) Htio je da vojska poubija mušku djecu.

	maks. 1
--	---------

	maks. 7
--	---------

III. GRAMATIKA

1. Koji oblik dobijemo ako obliku *possunt* promijenimo vrijeme u pluskvamperfekt?

- a) poterant
b) potuerunt
c) potuerant

	maks. 1
--	---------

2. U kojem je gramatičkom obliku riječ *praecipitataque* u prvom tekstu?

- a) akuzativu jednine ženskog roda
b) akuzativu množine srednjeg roda
c) nominativu jednine ženskog roda

	maks. 1
--	---------

3. Kako glasi rečenica *cupas taeda ac pice refertas incendunt* ako svim riječima promijenimo broj?

- a) cupam taeda ac picis refertam incendit.
b) cupam taedis ac picibus refertam incendit.
c) cupam taedae ac picem refertam incendit.

	maks. 1
--	---------

4. Što je oblik *defendendi* iz prvoga teksta?

- a) gerund
b) gerundiv
c) particip

	maks. 1
--	---------

5. Kako sintagmi *turris subruta* (srušena kula) glasi oblik *srušenom kulom*?

- a) *turre subruta*
- b) *turri subruta*
- c) *turris subrutae*

	maks. 1
--	---------

6. Kako glasi akuzativ s infinitivom *Dicunt se ab defensione desistere* oblikovan kao nominativ s infinitivom?

- a) *Ab defensione desistere dicuntur.*
- b) *Ab defensione se desistere dicuntur.*
- c) *Ab defensione destitisse dicuntur.*

	maks. 1
--	---------

7. Koji skup priloga *teško, teže, najteže* je u cijelosti točan?

- a) *graviter, gravior, gravissime*
- b) *graviter, gravior, gravissimus*
- c) *gravis, gravior, gravissimus*

	maks. 1
--	---------

8. Kako bi Rimljanka trebala reći *treba me obraniti*?

- a) *defendenda sum*
- b) *defendendus sum*
- c) *defensura sum*

	maks. 1
--	---------

9. Koliko ima akuzativa s infinitivom u prvom tekstu?

- a) tri
- b) četiri
- c) pet

	maks. 1
--	---------

10. Kojim vrstama riječi pripadaju *Massilia, Romanus i Iulius*?

- a) toponim, patronim(ik), antroponim
- b) toponim, patronim(ik), homonim
- c) toponim, antonim, sinonim

	maks. 1
--	---------

11. Kako glasi sintagma *quo malo* u genitivu jednine?

- a) *cui mali*
- b) *cuius mali*
- c) *qui mali*

	maks. 1
--	---------

12. Kojoj kategoriji imenica pripada imenica *materia, -ae, f./materies, -iei, f.*?

- a) *heteroclita*
- b) *heterogenea*
- c) *pluralia tantum*

	maks. 1
--	---------

13. Od kojeg latinskog pridjeva dolazi priložni internacionalizam *plus* (više)?

- a) magnus
- b) multus
- c) parvus

	maks. 1
--	---------

14. Što se izriče akuzativom u izrazu *in musculum devolvunt* u prvom tekstu?

- a) cilj
- b) mjesto
- c) izravan objekt

	maks. 1
--	---------

15. Što znači latinizam u imenici *mandat*?

- a) povjerenje
- b) uprava
- c) vlast

	maks. 1
--	---------

	maks. 15
--	----------

IV. CIVILIZACIJA

1. Čiji su se slavni hramovi nalazili na Kapitoliju?

- a) Jupiterov i Junonin
- b) Jupiterov i Minervin
- c) Jupiterov i Posejdonov

	maks. 1
--	---------

2. Što je *Curia Hostilia* (ili *Curia Iulia*)?

- a) kazalište
- b) tržnica
- c) zgrada senata

	maks. 1
--	---------

3. Kako se zove slavna govornica na Forum Romanumu?

- a) Lapis niger
- b) Tabularium
- c) Rostra

	maks. 1
--	---------

4. Kako se zove prvo podrazdoblje *Zlatnog doba* rimske književnosti?

- a) Cezarov vijek
- b) Ciceronov vijek
- c) Augustov vijek

	maks. 1
--	---------

5. Što je *Panteon*?

- a) hram boga Pana
- b) hram svih bogova
- c) velika fontana s tekućom vodom

	maks. 1
--	---------

6. Što je postojalo još u doba Republike?

- a) Amfitheatrum Flavium
- b) Arcus Constantini
- c) Circus maximus

	maks. 1
--	---------

7. Što proučava *galicistika*?

- a) francuski jezik i književnost
- b) španjolski jezik i književnost
- c) turski jezik i književnost

	maks. 1
--	---------

8. Gdje su živjeli *Japodi*?

- a) na istočnoj obali Jadrana
- b) na zapadnoj obali Jadrana
- c) na zapadu Galije

	maks. 1
--	---------

9. U kojem su stoljeću rođeni *Ivan Česmički* i *Marko Marulić*?

- a) 14.st.
- b) 15.st.
- c) 16.st.

	maks. 1
--	---------

10. Tko je i kada u Hrvatskom saboru održao prvi govor na hrvatskom jeziku i tim simboličnim činom završio eru latinskog kao službenog jezika Hrvatskog sabora?

- a) Josip Jelačić od Bužima, 1848.
- b) Josip Juraj Strossmayer, 1843.
- c) Ivan Kukuljević Sakcinski, 1843.

	maks. 1
--	---------

	maks. 10
--	-----------------

RJEŠENJA**I. PRIJEVOD**

Quo malo perterriti	Tim zlom preplašeni/Od toga zla se preplašivši	1
subito oppidani saxa,	građani brzo stijene/kamenje	1
quam maxima possunt,	što veće mogu	1
vectibus promovent,	polugama pomiču/dižu	1
praecipitataque muro in musculum devolvunt.	i strmoglavljene sa zida na krov (opsadne sprave) kotrljaju.	1
Ictum firmitas materiae sustinet,	Čvrstoća građe podnosi/zaustavlja udarac,	1
et quidquid incidit,	i što god padne/naide	1
fastigio musculi elabitur.	otkotrlja se po kosini krova (opsadne sprave)	1
Id ubi vident,	Kad to vide/opaze,	1
mutant consilium;	promijene naum;	1
cupas taeda ac pice refertas incendunt	bačve borom i smolom nabijene/pune pale	1
easque de muro in musculum devolvunt...	i njih sa zida na krov (opsadne sprave) valjaju/kotrljaju	1
(sed) non datur libera muri defendendi facultas.	(ali) ne daje se slobodna mogućnost/zgoda branjenja/obrane zida	1
(Defensores dixerant)	Branitelji bijahu/su bili rekli	1
captam suam urbem (esse) videre,	da vide da je njihov grad zauzet,	1
opera perfecta (esse),	da su radnje dovršene,	1
turrim subrutam (esse);	da je toranj potkopan/uništen	1
itaque (se) ab defensione desistere.	i da tako/stoga/dakle/po tome (oni) od obrane odustaju.	1
ukupno prijevod teksta		18

II. RAZUMIJEVANJE TEKSTA

1. b	1
2. c	1
3. a	1
4. c	1
5. c	1
6. b	1
7. a	1
ukupno razumijevanje teksta	7

III GRAMATIKA

1. c	1
2. b	1
3. b	1
4. b	1
5. b	1
6. a	1
7. a	1
8. a	1
9. c	1
10. a	1
11. b	1
12. a	1
13. b	1
14. a	1
15. a	1
ukupno gramatika	15

IV. CIVILIZACIJA

1. a	1
2. c	1
3. c	1
4. b	1
5. b	1
6. c	1
7. a	1
8. a	1
9. b	1
10. c	1
ukupno civilizacija	10

ukupno za cijeli test: 50 bodova